

BASISRECHTEN

INTERACTIEVE LES

OVER DE ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN

Scholengroep Nijmegen

AMNESTY
INTERNATIONAL

COLOFON

Auteurs: Lyan Bekkers, Marlie Brokamp, Paulien Hagers en Riny Voort

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

'Basisrechten: interactieve les over economische, sociale en culturele rechten' is bestemd voor leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl>
of <http://amnestynijmegen.antenna.nl/index.php/download>

Voor het onderdeel Kiribati van de basisles is een CD-Rom met informatie en foto's uit Kiribati beschikbaar. Deze CD-Rom is te bestellen via <http://www.kiribati.nl/order.html>.

© Scholengroep Amnesty Nijmegen, 2013

INHOUD

Leerlingenmateriaal

Introductie

Voorleesverhaal	(Groep Blauw)
Cartoon	(Groep Groen)
Videoclip	(Groep Bruin)
Foto's	(Groep Rood)

Spel

Groep Blauw
Groep Groen
Groep Bruin
Groep Rood

werkblad 1

werkblad 2
werkblad 2
werkblad 3
werkblad 4
werkblad 5

werkblad 7
werkblad 7
werkblad 9
werkblad 11
werkblad 13

Docentenmateriaal

Tekstbordjes

Toelichting op ESC-rechten

Handleiding

Tijdsverdeling
Aandachtspunten
Kerdoelen
Doelstellingen
Introductie
Spel
Antwoorden op de vragen van de groepjes
Presentaties door de groepen
Afsluiting van het groepswerk

handleiding 1
handleiding 1
handleiding 1
handleiding 1
handleiding 1
handleiding 2
handleiding 2
handleiding 2
handleiding 2
handleiding 5
handleiding 5

LEERLINGENMATERIAAL

GROEP BLAUW

Kaka, de jonge blinde muzikant

Kaka woont in Kiribati, een eilandenrijk midden in de Stille Oceaan. Hij is 17 jaar en blind geworden toen hij vijf jaar was en de mazelen had.

Op zijn eiland wonen de mensen in huisjes op palen. Het zijn eigenlijk een soort tafels met een dakje, want de huisjes hebben geen muren. Dat is ook niet nodig, want op zijn eiland is het altijd dezelfde temperatuur, 30°, ook 's nachts.

Er zijn geen verharde wegen, alleen zandpaden die tussen de huisjes door kronkelen. Er is dus ook geen vervoer, de mensen doen alles te voet.

Een belangrijke bezigheid van de mannen is dagelijks vissen in de oceaan of in de *lagoon** met kleine roeibootjes. En ze klimmen twee keer per dag in een paar kokospalmen om uit de bloemen van de kokospalm (waar later de kokosnoten uit groeien) een heel voedzaam vocht te tappen, de *toddy*. Het belangrijkste voedsel van de mensen op Kaka's eiland is vis, schaaldieren, kokos op allerlei manieren klaargemaakt en toddy als drank. Ze blijven met dit voedsel heel gezond en energiek.

Voor een gehandicapte, zoals de blinde Kaka, is het heel moeilijk om voor zichzelf te zorgen. In palmbomen klimmen kan hij misschien wel leren, maar vissen op de oceaan is veel te gevaarlijk. Er voor gehandicapten is er veel één schoolje, maar de leraren van deze school hebben geen opleiding gehad en er zijn helemaal geen leermaterialen. De gehandicapten zijn helemaal afhankelijk van hun familie.

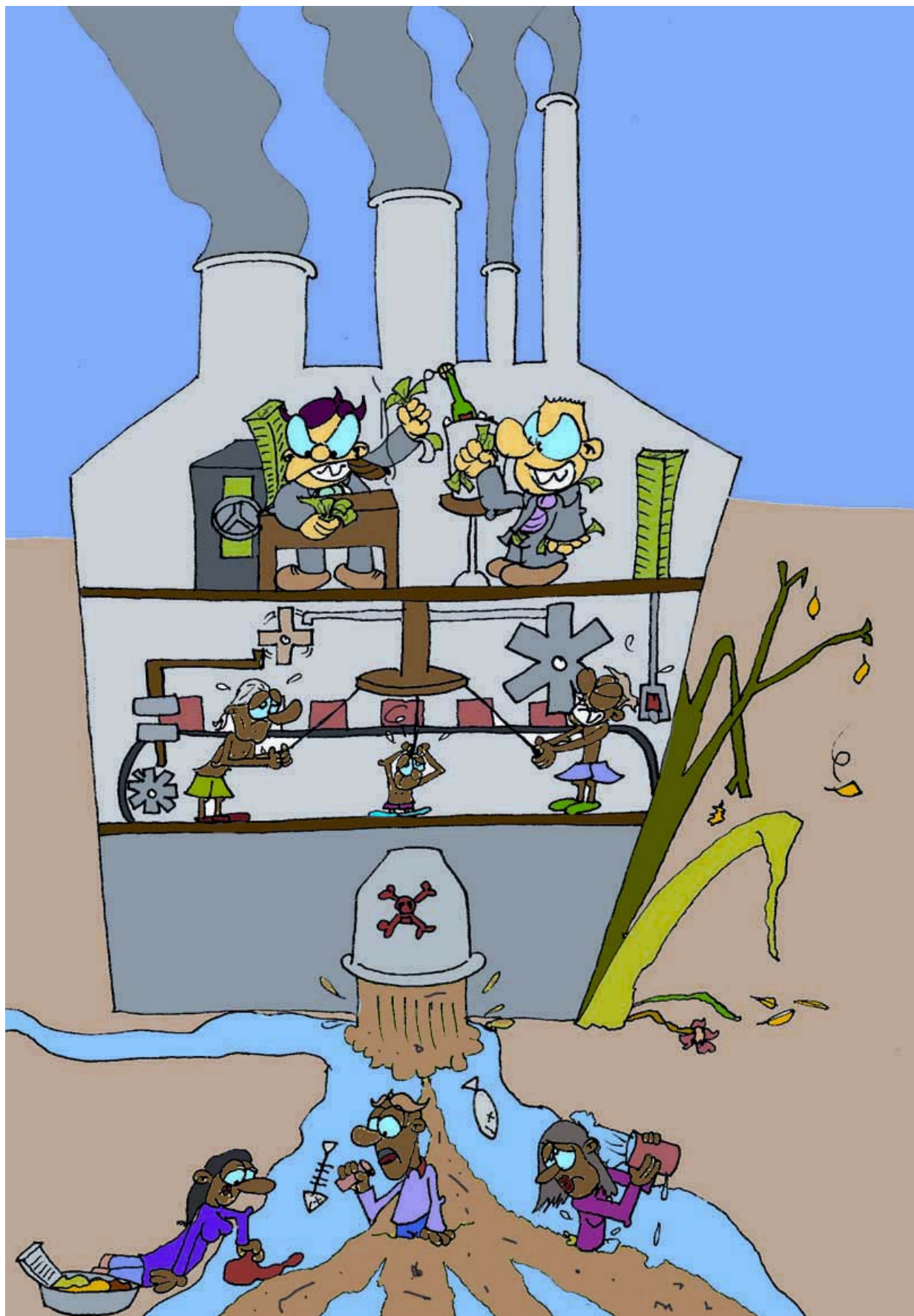
Maar gelukkig is er wel iets aan het veranderen. Een groep gehandicapten heeft een belangengroep opgericht. Ze komen samen op voor hun rechten en ze helpen elkaar. Deze groep heeft een toneelgroep met een muziekgroep als ondersteuning. Daarmee geven ze voorstellingen in de dorpen en laten daarmee zien waartoe zij ondanks hun handicap in staat zijn. Ook zamelen ze daarmee geld in om hun groepsleden te helpen, bijvoorbeeld met een rolstoel. Kaka heeft op die manier een synthesizer gekregen, hij is namelijk heel muzikaal en hij speelt sinds kort in die muziekgroep.

* in het Nederlands: lagune (= een ondiepe meertje langs de kust)

GROEP GROEN

Wat zie je hier? Wat zijn ze aan het doen?

GROEP BRUIN

Wat valt jullie in het filmpje op?

Roma: zigeuners uit de Balkan

Roma is de verzamelnaam van de grootste groep zigeuners die we kennen. Het is de naam die ze zichzelf hebben gegeven. Roma hadden ooit een rondreizend bestaan. Tegenwoordig blijven ze op één plek, lang niet altijd naar de zin van niet-Roma. Roma hebben het niet makkelijk. In de geschiedenis zijn ze al het slachtoffer geworden van het beleid van Hitler. Nu zijn ze het slachtoffer van vooroordelen, onbegrip en discriminatie.

Bekijk het filmpje via SchoolTV (http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20081014_roma01) of via de DVD die je van de gastdocenten van Amnesty krijgt.

GROEP ROOD

Wat zie je hier? Wat valt jullie op? Wat zijn ze aan het doen?

GROEP ROOD

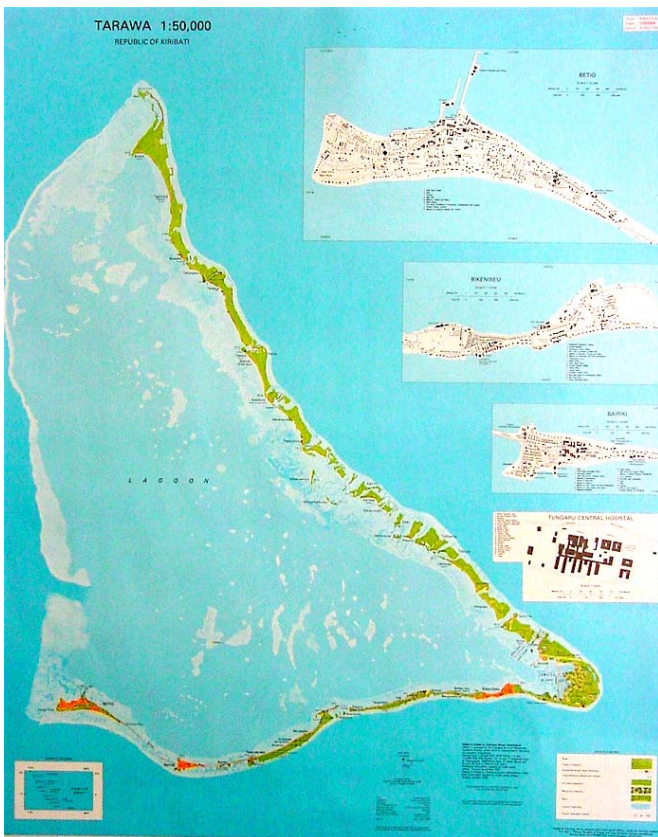

GROEP BLAUW

Beste leerlingen, jullie zijn de 'blauwe' groep. Jullie zijn kinderen in Kiribati, een klein eilandrijkje in de Stille Oceaan.

Algemene informatie

Kiribati bestaat uit 17 bewoonde eilandjes die helemaal uit koraal zijn opgebouwd. Er stroomt geen rivier, voor drinkwater zijn jullie afhankelijk van regen. Koraalzand is niet erg vruchtbaar, dus er groeien vooral kokospalmen. Jullie leven van de vis die je vader vangt, van de *toddy* (= traditionele drank van Kiribati) en de kokosnoten. Je moeder verdient soms een beetje geld met het maken van dakbedekking van pandanusblad, het blad van de pandanusboom of schroefpalm. Deze bladeren zijn lang en smal en zijn soepel en sterk als ze gedroogd zijn. Ze worden gebruikt om matten, dakbedekking, manden, schuttingen en muurtjes mee te maken.

De kaart van het hoofdeiland Tarawa

De vlag van Kiribati

Een van de eilanden vanuit een vliegtuig

Pandanusbomen (links) en matten gemaakt van pandanusbladeren (rechts)

Jullie kunnen de vragen op het werkblad beantwoorden. Soms moet je voor een antwoord naar de overheid of een particuliere organisatie.

GROEP BLAUW

Dove kinderen krijgen les in gebarentaal bij een prentenboekje

Uitzicht vanuit een woonhuis

Beantwoord de onderstaande vragen:

1. Je woont met jouw familie op een van de buiteneilanden. Jouw broertje is doof geworden toen hij heel erg ziek is geweest een paar jaar geleden. Hij kan niet praten, maar je merkt aan alles dat hij best heel slim is. Alleen op het hoofdeiland is een school voor gehandicapte kinderen. Ga naar de overheid van jouw land om te vragen of jouw broertje naar die school mag gaan.
2. Heel geleidelijk stijgt de zeespiegel door de opwarming van de aarde. Jouw eiland steekt gemiddeld maar twee meter boven de zeespiegel uit. Bij 'kingtide' (extra hoge springvloed één keer per jaar) stroomt het zeewater over het erf rond jullie huis. Soms word je bang dat het hele eiland in het water zal verdwijnen. Wat zouden jullie kunnen doen? Als je er niet uitkomt, kun je het vragen bij de particuliere organisatie.
3. Het heeft heel lang niet geregend. Het water in jullie waterput is brak geworden (brak water is half zoet en half zout. Je kunt het nog wel gebruiken om te koken, maar niet om thee te zetten of gewoon te drinken). Bij de school staat een grote regenwatertank, bij de laatste grote regenbui is daarin al het water van het dak van de school gelopen. Daar kunnen jullie iedere dag een emmertje water halen. Weten jullie een oplossing voor dit waterprobleem? Als je er niet uit komt ga dan naar de overheid van jouw land.
4. Op jullie buiteneiland gaan jullie van maandag tot vrijdag iedere dag 3 uur naar school. Er is geen elektriciteit en dus geen televisie, dvd's, computers en muziek installaties. Wat doen jullie in je vrije tijd?

Afsluitend: presenteer de ervaringen van je groep voor de klas.

5. Vertel wie jullie zijn.
6. Vertel wat jullie overkomen is.
- 7a. Deze les gaat over economische, sociale en culturele rechten (ESC-rechten). Dat zijn mensenrechten die ervoor zorgen dat mensen een normaal bestaan kunnen leiden. Het gaat er bij deze rechten om dat de regering al het mogelijke doet om goed voor de mensen te zorgen, bijvoorbeeld met water, een dak boven je hoofd en hulp als je ziek bent. Welke mensenrechten worden in jullie vragen geschonden (= niet nageleefd)?
 - b. Bij welke vraag gaat het niet om een mensenrecht?
 - c. Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat deze rechten wél worden nageleefd?

GROEP GROEN

Beste leerlingen, jullie zijn de 'groene' groep. Dit houdt in dat jullie in de stad Bhopal in India wonen.

Algemene informatie

Dit is de Indiase vlag:

En hier zie je de markt van Bhopal:

Op 2 december 1984 lekten er duizenden tonnen dodelijk gas uit een fabriek waar ze pesticiden maakten. Pesticiden zijn giftige stoffen om bijvoorbeeld ongedierte op gewassen te bestrijden. De fabriek was van het bedrijf Union Carbide in de Indiase stad Bhopal. Tussen de 7.000 en 10.000 mensen stierven direct, 15.000 mensen overleden in de jaren daarna, en zo'n 100.000 mensen liepen blijvende schade aan hun gezondheid op.

De fabriek van Union Carbide

Een monument ter herdenking aan de ramp

Demonstratie bij de 25e herdenking van de ramp

Overlevenden van de industriële ramp hebben dertig jaar na dato nog steeds te kampen met de gevolgen voor hun gezondheid, onder meer door een gebrek aan schoon water.

Jullie kunnen de vragen op het werkblad beantwoorden. Soms moet je voor een antwoord naar de overheid of de werkgever.

Beantwoord de onderstaande vragen:

1. De ramp in Bhopal was een milieuramp. Leg uit wat milieurampen zijn. Kennen jullie andere voorbeelden van milieurampen?
2. De ramp met de fabriek is 30 jaar geleden gebeurd. Wat moet er gebeuren nadat er een ramp met gevaarlijke stoffen gebeurt? Wat moet de overheid dan doen?
3. Het is nog steeds niet duidelijk welke gevaarlijke stoffen er precies zijn vrijgekomen. Als dit bekend wordt, is het misschien beter mogelijk om mensen die ziek zijn geworden van de gassen, te behandelen. Ga naar de directie van de fabriek. Vraag of je informatie kunt krijgen over de stoffen die 30 jaar geleden zijn vrij gekomen. Probeer zo veel mogelijk informatie te krijgen, bijvoorbeeld door te vertellen waar om dit belangrijk is. Wat is de reactie? Wat vinden jullie daarvan?
4. Nu –30 jaar later– is het fabrieksterrein nog steeds niet schoongemaakt. Drinkwater is vervuild, omdat bij regenval het gif naar waterputten en bronnen spoelt. Ga naar de gemeente en vertel dat het belangrijk is dat de gemeente er voor zorgt dat de directie het fabrieksterrein schoonmaakt. Wat is de reactie? Wat vinden jullie daarvan?
5. Nog steeds hebben de slachtoffers geen of te weinig geld (een financiële vergoeding) gekregen. Maatregelen die de bewoners helpen weer een bestaan op te bouwen zijn niet genoeg, waardoor zij in armoede blijven leven. Schrijf een brief naar de overheid en vertel daarin waarvoor jullie geld nodig hebben. Wat moet er in de brief staan?

Afsluitend: presenteer de ervaringen van je groep voor de klas.

6. Vertel wie jullie zijn.
7. Vertel wat jullie overkomen is.
- 8a. Deze les gaat over economische, sociale en culturele rechten (ESC-rechten). Dat zijn mensenrechten die ervoor zorgen dat mensen een normaal bestaan kunnen leiden. Het gaat er bij deze rechten om dat de regering al het mogelijke doet om goed voor de mensen te zorgen, bijvoorbeeld met water, een dak boven je hoofd en hulp als je ziek bent. Welke mensenrechten worden in jullie vragen geschonden (= niet nageleefd)?
 - b. Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat deze rechten wél worden nageleefd?

GROEP BRUIN

Beste leerlingen, jullie zijn de 'bruine' groep. Dit houdt in dat jullie Roma zijn. Jullie wonen in Tsjechië.

Algemene informatie

Het woord 'Roma' wordt gebruikt als verzamelnaam voor een groep stammen, die vanaf de dertiende eeuw vanuit India naar het westen zijn getrokken. 'Roma' betekent 'mensen', het enkelvoud 'mens' is 'rom'.

De naam 'zigeuner', die vaak voor deze groepen vaak wordt gebruikt, wordt door de Roma zelf als minderwaardig ervaren. De Roma bestaan uit vijf verschillende groepen waarvan de bekendste in Europa de 'Sinti' zijn. De Roma wonen in verschillende landen van Europa zoals Italië, Frankrijk, Servië, Slovenië, Roemenië, Hongarije, Bulgarije en Tsjechië.

Vlag van de Roma

Veel Roma-families wonen in krotten (links) of in een (illegaal) kamp (boven), niet alleen in Tsjechië maar in heel Oost-Europa

Een speciale school alleen voor Roma-kinderen

Jullie kunnen de vragen op het werkblad beantwoorden. Soms moet je voor een antwoord naar de overheid.

GROEP BRUIN

Een Roma-familie (links)
Roma-mannen bij het gemeentehuis van een dorp in Tsjechië vragen naar werk (rechts)

Beantwoord de onderstaande vragen:

1. Je bent een Roma-kind en woont in een kamp in Tsjechië. Je broertje is 6 jaar en moet naar school. Ga naar de overheid en vraag of hij naar een gewone school in de buurt mag. Wat is hun reactie? Wat vinden jullie daarvan?
2. In het kamp waar je woont, zijn er geen of nauwelijks hygiënische faciliteiten. Dat betekent onder meer dat er geen wc's en douches zijn. Ga naar de overheid en vraag of zij ervoor kunnen zorgen dat deze voorzieningen er komen. Wat is hun reactie? Wat vinden jullie daarvan?
3. Je woont nu al een paar jaar in het kamp, maar nu wil de overheid dat jullie ook daar vertrekken en weggaan. Vinden jullie dat de overheid dit van jullie mag eisen? Wat vinden jullie daarvan?
4. Je vader raakt zijn baan kwijt en is werkeloos. Hij gaat op zoek naar een baan. Denk je dat hij makkelijk een nieuwe baan kan vinden?

Afsluitend: presenteer de ervaringen van je groep voor de klas.

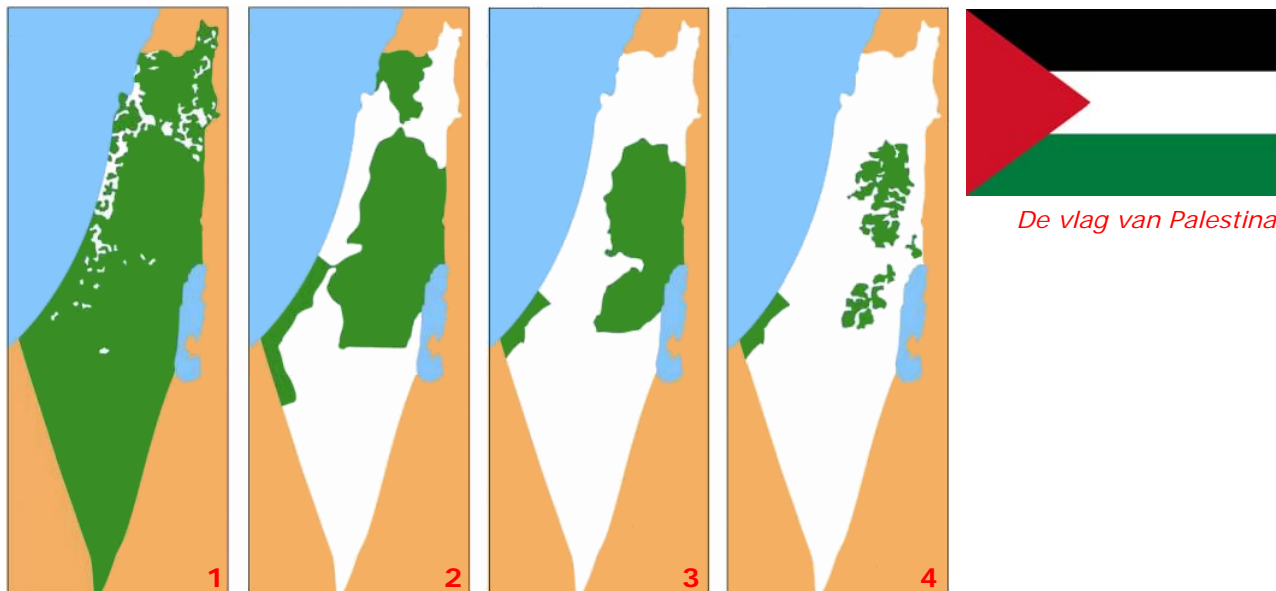
5. Vertel wie jullie zijn.
6. Vertel wat jullie overkomen is.
- 7a. Deze les gaat over economische, sociale en culturele rechten (ESC-rechten). Dat zijn mensenrechten die ervoor zorgen dat mensen een normaal bestaan kunnen leiden. Het gaat er bij deze rechten om dat de regering al het mogelijke doet om goed voor de mensen te zorgen, bijvoorbeeld met water, een dak boven je hoofd en hulp als je ziek bent. Welke mensenrechten worden in jullie vragen geschonden (= niet nageleefd)?
- b. Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat deze rechten wél worden nageleefd?

GROEP ROOD

Beste leerlingen, jullie zijn de 'rode' groep. Dit houdt in dat jullie Palestijnen zijn die wonen op de Westelijke Jordaanoever in Palestina.

Algemene informatie

De officiële naam van Palestina is PNA (Palestijnse Nationale Autoriteit). Palestina bestaat uit de Gazastrook (langs de kust) en verschillende dorpen en steden in de Westelijke Jordaanoever. Het grootste deel van de Westelijke Jordaanoever is in handen van Israël (de zogenaamde nederzettingen).

De vlag van Palestina

- 1) Hier zie je de situatie van 1946. Palestina werd toen bestuurd door Groot-Brittannië.
- 2) In 1947 deden de Verenigde Naties het voorstel om het land te verdelen tussen de Palestijnen (groen) en de Israëliërs (wit).
- 3) Het voorstel werd afgekeurd en in 1949 kwam er een oorlog tussen de Israëliërs en Palestijnen. Het gebied van de Palestijnen (groen) werd bezet door de Israëliërs.
- 4) In 2000 kreeg Palestina na vredesonderhandelingen een eigen staat (groen). De Gazastrook valt volledig onder controle van de PNA, maar over de rest blijven de Israëliërs militaire controle hebben; de Palestijnen mogen alleen beslissen over niet-militaire zaken.

Jullie kunnen de vragen op het werkblad beantwoorden. Soms moet je voor een antwoord naar een particuliere organisatie, het ziekenhuis of een werkgever.

Langs de grens tussen Israël en Palestina is een muur opgetrokken. Je kunt dus niet zomaar van Israël naar Palestijns gebied gaan of andersom!

GROEP ROOD

Beantwoord de onderstaande vragen:

1. Je woont in een huis op de Westelijke Jordaanoever in Israël. Er wordt op je deur gebonsd. Er staat een man in een legerpak voor de deur. Hij zegt dat jullie met je hele familie direct moeten vertrekken uit jullie huis. Je krijgt een paar minuten de tijd om spullen in te pakken. Ga naar de particuliere organisatie. Vertel je verhaal en vraag wat zij voor je kunnen doen.
2. Omdat je uit je huis bent gezet, leef je nu in een tent. Je moet 20 kilometer reizen om aan water te komen. De Israëlische nederzettingen (dit zijn een aantal huizen bij elkaar) – die vlak bij de dorpen staan – hebben wel drinkwater. Daar zijn zwembaden en worden de tuinen goed besproeid (het is daar vaak erg warm). Wat is je reactie?
3. Een tante van je die bij jullie in de buurt woont is zwanger. Ze staat op het punt van bevallen. Ga naar het ziekenhuis en vraag of er een dokter wil komen die wil helpen bij de bevalling. Wat is de reactie? Wat kunnen de gevolgen hiervan zijn?
4. Je vader is werkeloos en is op zoek naar werk. Ga naar de werkgever in de buurt en solliciteer naar een baan als loodgieter. Lukt het om een baan te vinden?
5. Je hoort dat er vlak bij jullie in de buurt een Israëlische nederzetting (een nederzetting is een aantal huizen bij elkaar) wordt gebouwd. Jullie school moet daarvoor worden afgebroken en je kunt niet meer naar school. Wat vind je hiervan?

Afsluitend: presenteer de ervaringen van je groep voor de klas.

6. Vertel wie jullie zijn.
7. Vertel wat jullie overkomen is.
- 8a. Deze les gaat over economische, sociale en culturele rechten (ESC-rechten). Dat zijn mensenrechten die ervoor zorgen dat mensen een normaal bestaan kunnen leiden. Het gaat er bij deze rechten om dat de regering al het mogelijke doet om goed voor de mensen te zorgen, bijvoorbeeld met water, een dak boven je hoofd en hulp als je ziek bent. Welke mensenrechten worden in jullie vragen geschonden (= niet nageleefd)?
 - b. Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat deze rechten wél worden nageleefd?

DOCENTENMATERIAAL

OVERHEAD

WERKGEVER

PARTICULIERE ORGANISATIE

ZIEKENHUIS

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

ESC-rechten:

- . recht op voedsel
- . recht op water en
sanitaire voorzieningen
- . recht op huisvesting
- . recht op gezondheidszorg
- . recht op onderwijs
(ook voor gehandicapten)
- . recht op werk

ESC staat voor **e**conomische, **s**ociale en **c**ulturele rechten

HANDLEIDING

Basisrechten: interactieve les over economische, sociale en culturele rechten

Definitie

Economische, sociale en culturele rechten (ESC-rechten) zijn mensenrechten die de minimumvoorwaarden voor een menswaardig bestaan garanderen. Tot de rechten behoren het recht op sociale zekerheid, werk en billijke arbeidsvoorwaarden, het vormen van vakbonden, een levensstandaard met voldoende voedsel, huisvesting en kleding, lichamelijke en geestelijke gezondheid en onderwijs.

Tijdsverdeling

10 minuten	Introductie Amnesty
10 minuten	Beknopte informatie over de landen/bevolkingsgroepen: * Bhopal (= groep groen): cartoon * Kiribati (= groep blauw): voorleesverhaal * Palestina (= groep rood): foto's * Roma (= groep bruin): videoclip
30 minuten	Spel
20-40 minuten	Presentatie door de groepen (4 tot 8 x 5 minuten)
<u>10 minuten</u>	<u>Afsluiting</u>
80-100 minuten	(afhankelijk van het aantal groepjes we gaan vormen).

Aandachtspunten

Maak de groepjes niet groter dan vier kinderen per groepje. Zo nodig laat u twee groepen aan hetzelfde onderwerp werken.

Als er twee groepen voor één onderwerp zijn, laat dan deze groepjes hun bevindingen achter elkaar presenteren. Van elk van de vier thema worden de vragen één keer voorgelezen en beide groepjes geven het antwoord.

Aan het eind van iedere presentatie steeds laten benoemen welke ESC-rechten werden geschonden. Projecteert de pagina met de ESC-rechten indien mogelijk op een digibord.

N.B.: Het is aan de schoolbesturen zelf om te bepalen hoeveel en op welke manier zij personeel inzetten. Sinds 2002 wordt de bekostiging van basisscholen gebaseerd op 28 leerlingen per fte voor de bovenbouw. In de praktijk betekent dat veel bovenbouwklassen tussen 24 en 28 leerlingen tellen. Bij 25-27 leerlingen vormt u 7 groepen van 3 tot 4 leerlingen, bij 28 leerlingen 8 groepen.

Kerdoelen

3. De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.
37. De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
47. De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.
50. De leerlingen leren omgaan met kaart en atlas, beheersen de basistopografie van Nederland, Europa en de rest van de wereld en ontwikkelen een eigentijds geografisch wereldbeeld.

Doelstellingen

1. De leerling kan aangeven wat economische, sociale en culturele rechten (ESC- of basisrechten) zijn.
2. De leerling kan enkele ESC-rechten noemen.
3. De leerling weet dat de regering verplicht is ESC-rechten na te leven (zelf geen schendingen plegen), te beschermen (schendingen door anderen verbieden en/of bestraffen) en te verwezenlijken (zorgen voor minimumstandaarden).
4. De leerling kent het onderscheid tussen politieke of burgerrechten en ESC- of basisrechten.
5. De leerling kan enkele voorbeelden noemen van gebeurtenissen waarin Amnesty International opkomt voor ESC-rechten.

Introductie

Vertel dat de les gaat over economische, sociale en culturele rechten. Om duidelijk te maken wat dit voor rechten zijn, gaan we eerst een verhaal over Kiribati voorlezen. Laat eerst op de kaart of in de atlas (Grote Bosatlas ed. 54, pag. 168-169) zien waar dit ligt en lees dan het verhaal voor. Vraag wat leerlingen van het verhaal vinden. Kunnen zij bedenken welke rechten in het verhaal een rol spelen?

Vertel dat we kennis gaan maken met andere rechten door het spelen van een spel. De klas wordt straks opgedeeld in groepjes. Elk groepje staat voor een 'land of groep mensen'. Elk groepje ervaart op welke manier de ESC-rechten bij dat land of die groep mensen geschonden worden.

Voordat we het spel gaan doen wordt elk land of groep mensen op een andere manier geïntroduceerd:

1. Bhopal: laat zien waar het land ligt en laat de cartoon zien.
2. Roma: laat de videoclip zien. Vertel dat er in verschillende landen van Europa Roma wonen. Weten kinderen wat Roma zijn? (zie het infoblad van de bruine groep)
3. Palestijnen: laat zien waar Palestijnen wonen en laat de foto's zien. Wat zie je op de foto's? Waarom zou die muur er staan? (zie het infoblad van de rode groep) >

* Uitleg foto's van de Palestijnse muur:

- Aan de ene kant van de muur is het Palestijns grondgebied. Het is dor, armoedig en er is weinig bedrijvigheid. Aan de andere kant is het Israëlische grondgebied: groen, mooi huizen, rijk.
- Mensen staan met opgerolde broekspijpen en omhooggetrokken shirt om te kunnen controleren of ze geen bommen bij zich hebben. Deze Palestijnen willen naar Israëliisch grondgebied om te werken of naar gezondheidszorg te gaan.
- Aan de Palestijnse kant van de muur is veel graffiti, omdat voor hen de muur een belemmering is. Voor de Israëliërs is het geen belemmering, maar juist een bescherming.

Spel

Geef vervolgens het doel van het spel aan: je maakt kennis met verschillende groepen mensen of landen waar de ESC-rechten worden geschonden.

Uitleg van het spel: elk groepje krijgt opdrachten met vragen en opdrachten die ze één voor één moeten uitvoeren of doen. Vertel dat elke groep na het spelen van het spel een korte presentatie moet geven en moet aangeven wat ze allemaal hebben meegemaakt. Per groep moet daarom iemand gekozen worden die het verhaal van de groep wil presenteren (of met z'n tweeën). Bij de presentatie kan elke groep een (digi)bord of een flap-over gebruiken.

Eventueel kunnen de kinderen het internet gebruiken als informatiebron.

De gastdocenten van Amnesty International vormen een panel waar de groepjes met vragen naar toe kunnen gaan. Ze functioneren daarbij afwisselend als overheid van het betreffende land of groepen mensen, als particuliere organisaties of als Amnesty International.

Als u de les zelf geeft zonder hulp van Amnesty bent u als docent zelf de vraagbaak.

Antwoorden op de vragen van de groepjes

Groep Blauw (Kiribati):

Achtergrondinformatie: De CDrom over Kiribati (<http://www.kiribati.nl/order.html>)

Opdracht 1

Antwoord van de overheid: Je broertje mag wel naar de school op het hoofdeiland, maar hij moet daar een uniform dragen en dat moeten jullie zelf betalen (ongeveer € 50). Ook moet er schoolgeld betaald worden (€ 0,50 per dag) en de bootreis naar het hoofdeiland kost ook geld (ongeveer € 25). Je vader verdient € 25 per twee weken, je moeder verdient € 10 per maand).

Conclusie is: het is voor dit jongetje niet mogelijk om naar de school voor gehandicapten te gaan, omdat de familie de kosten niet kan betalen.

Opdracht 2

De mogelijkheden zijn: een dijkje aanleggen rond jullie erf. Het stuk land waar jullie huis op staat verhogen met afval. Verhuizen naar een hoger gelegen eiland. Weten jullie zelf nog andere mogelijkheden? Welke van de oplossingen zouden jullie kiezen?

Opdracht 3

Amnesty International geeft de volgende mogelijkheden: Meer regenwatertanks plaatsen. Zout zeewater laten condenseren tot zoet water. Geld inzamelen om dit te kunnen betalen, bijvoorbeeld door een dans-/zangvoorstelling te geven, of door een brief te schrijven naar buitenlandse hulporganisaties. Amnesty kan helpen met een schrijfactie.

Opdracht 4

Mogelijkheden: Een schommel maken van een touw aan een boomtak. Bodysurfen in de zee. Een vlot maken om te varen in de *lagoon* (lagune). Een haan temmen. Een voetbal maken van oude binnenbanden.

Afsluiting

7a) Recht op onderwijs, recht op zorg voor gehandicapten, recht op leven in vrijheid en veiligheid, recht op een huisvesting, recht op voedsel en gezond water.

7b) Alleen vraag 4 gaat niet over ESC-rechten. Niemand heeft recht op speelgoed, het is een voorrecht om speelgoed te bezitten.

7c) -

Groep Groen (Bhopal):

Achtergrondinformatie:

- <http://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/nieuws/bhopal-25-jaar-onrecht>
- <http://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/bhopal-india>
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Giframp_Bhopal
- http://www.vilt.be/Geen_strafverzwaring_Union_Carbide_voor_giframp_Bhopal

Opdracht 1

Milieurampen zijn rampen veroorzaakt door het al dan niet opzettelijk vrijkomen van een grote hoeveelheid verontreinigende (chemische) stoffen in het milieu (via water, bodem of lucht). Milieurampen zijn meestal het gevolg van ongevallen of menselijk falen. Natuurrampen kunnen ook een milieuramp veroorzaken, zoals een zware vulkaanuitbarsting die enorme hoeveelheden stof in de atmosfeer verspreidt. Natuurrampen kunnen ook indirect een milieuramp veroorzaken, bijvoorbeeld een aardbevingen overstromingen die schade berokkenen aan chemische installaties waardoor er verontreinigende stoffen vrijkomen. Ook militaire conflicten kunnen zodanige nadelige gevolgen voor het milieu hebben dat die als een milieuramp kunnen bestempeld worden. Voorbeelden: het olielek in Golf van Mexico 2010, Tsjernobyl, kerncentrales in Japan 2011.

Opdracht 2

Mensen evacueren, onderzoek doen, oorzaak wegnemen, gevolgen beperken, informatie verstrekken, hulp bieden (voedsel, eten, gezondheidszorg, opvang).

Opdracht 3

Er wordt geen informatie gegeven (zie ook <http://www.lenntech.nl/milieurampen>). Volgens deze site was de informatie uit verschillende bronnen verschillend en wilde zowel Union Carbide als de Indiase overheid hun verantwoordelijkheid niet nemen).

Opdracht 4

Het terrein wordt niet schoongemaakt.

Opdracht 5

De leerlingen schrijven een brief.

Afsluiting

7) Indiërs die in Bhopal wonen waar in 1984 een milieuramp is gebeurd, waarvan de gevolgen nu nog merkbaar zijn.

8a) Recht op gezondheid, recht op voedsel en water

8b) Zorgen voor informatie over de ramp, schoonmaken van het terrein, financiële vergoeding, betere medische hulp.

Groep Bruin (Roma):

Achtergrondinformatie:

- http://www.amnesty.nl/wereldnieuws_artikel/57824
- <http://www.youtube.com/watch?v=ke6BwGrVsLI&NR=1> (Engels)
- <http://www.presseurop.eu/nl/content/article/151981-scholen-houden-discriminatie-roma-stand>

Opdracht 1

Je broertje mag naar een school voor kinderen met een verstandelijke beperking. Zie artikel <http://www.presseurop.eu/nl/content/article/151981-scholen-houden-discriminatie-roma-stand>: 30% van de Roma-kinderen bezoekt een school voor kinderen met een verstandelijke beperking.

Opdracht 2

Helaas ... dit lukt niet. De overheid geeft aan dat zij het recht op sanitaire voorzieningen minder belangrijk vinden. Bovendien hebben zij er geen geld voor.

Opdracht 3

Recht op huisvesting wordt geschonden. Roma hebben geen gelijke toegang tot adequate huisvesting. Ze leven in een kamp dat niet erkend is (geen huurcontract of eigendom). Daardoor vallen ze makkelijk ten prooi aan gedwongen huisuitzettingen.

Opdracht 4

Nee, het is voor Roma moeilijk om een baan te vinden. Ze worden vaak gediscrimineerd.

Afsluiting

7a) Recht op huisvesting, recht op onderwijs, recht op sanitaire voorzieningen, recht op werk, Roma worden gediscrimineerd.

7b) Bijvoorbeeld: Amnesty gaat een schrijfactie op touw zetten. Ze proberen veel handtekeningen te verzamelen en geven die aan de overheid. Dit zet de overheid onder druk.

Groep Rood (Palestijnen):

Achtergrondinformatie:

- <http://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/nieuws/huizen-palestijnen-op-grote-schaal-gesloopt>
- <http://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/pers/israel-moet-een-einde-maken-aan-de-afsluitingen-en-de-beperking-de-vrijheid-beweg>
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Isra%C3%ABlische_Westoeverbarri%C3%A8re

Opdracht 1

Particuliere organisatie (*Internal Displacement Monitoring Center*): Zij zullen de huisvernietiging registreren. Ze zullen helpen bij het geven van juridische bijstand. Zij willen bewijzen verzamelen van gedwongen verhuizingen van Palestijnen om rechtszaken aan te kunnen spannen. Misschien zelfs bij het Internationale Gerechtshof. Het doel is de wereld te laten weten dat dit gebeurt.

Opdracht 2

Onterecht dat Palestijnen geen toegang hebben tot (schoon) drinkwater en goede sanitaire voorzieningen.

Opdracht 3

De dokter komt niet mee. Palestijnse vrouwen krijgen geen toegang tot tijdige medische zorg bij de bevalling. Dit komt omdat het door de controle gaan naar Israëlisch grondgebied zo veel tijd kost.

Opdracht 4

Je vader krijgt geen werk of alleen veel lager betaald werk. Door alle beperkingen is er in de bezette gebieden nauwelijks werk te vinden.

Opdracht 5

Niet eerlijk dat Palestijnse kinderen niet de mogelijkheid krijgen om naar school te gaan.

Afsluiting

8a) Recht op wonen, recht op water, recht op medische hulp, recht op werk, recht op onderwijs.

8b) Wat kan eraan worden gedaan? Luister naar wat de mensen zelf willen. Een recht formuleren is niet genoeg. Internationale organisaties die dit aan de kaart stellen en dit de wereld laten weten. Acties van Amnesty International. Maar: erken daarbij de belangen van de mensen. Niet het gebrek aan iets is doorslaggevend, maar wel wat mensen ervan vinden of wat zij als een bedreiging zien.

Presentatie door de groepen

Geef elke groep 5 minuten de tijd om hun ervaringen te presenteren. Hang de flipovers of de presentaties op het digibord op. Aan het eind van elke presentatie is er kort tijd om vragen van andere kinderen te beantwoorden.

Als twee groepen hetzelfde onderwerp bestudeerd hebben, neem dan de twee groepen samen bij de presentatie.

Afsluiting van het groepswerk

Geef de laatste 5 minuten van het spel aan dat de kinderen moeten gaan werken aan hun presentatie.

Kom terug op de ESC-rechten: we hebben gezien dat in verschillende landen of binnen groepen mensen een aantal ESC-rechten wordt geschonden. Kom terug op de rol die de overheid heeft bij het verwezenlijken van ESC-rechten (naleven, beschermen, verwezenlijken).

ESC-rechten zijn:

- recht op voedsel
- recht op water en sanitaire voorzieningen
- recht op huisvesting
- recht op gezondheidszorg
- recht op onderwijs, ook voor gehandicapten
- recht op werk

Geef aan dat we in het spel hebben gezien dat Amnesty zich ook inzet voor de ESC-rechten. Geef aan welke positieve resultaten hiermee zijn bereikt: zie ook <http://www.amnesty.nl/economische-sociale-en-culturele-rechten-wat-bereikt-amnesty>.

Wijs op de mogelijkheid om aan een emailactie van Amnesty deel te nemen via de website van Amnesty: <http://www.amnesty.nl/node/7691>.

BASISRECHTEN

**Interactieve les over de economische,
sociale en culturele rechten**

Een lespakket voor de groepen 7 en 8 van
het basisonderwijs, ontwikkeld door de leden
van de Scholengroep Nijmegen Amnesty.

Scholengroep Nijmegen

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

